

28.3.2002

2304/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Pekka Päivänsalo

TYÖNHAKUSUUNNITELMAN LAATIMINEN

1 KANTELU

A arvostelee 20.9.2001 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Pieksämäen kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyä esitutkinnan toimittamisessa epäiltyä virkavelvollisuuden rikkomista koskevassa asiassa 6560/R/149/01, Pieksämäen kihlakunnan syyttäjäsosaston menettelyä kyseisessä asiassa suoritetun syyteharkinnan osalta ja valtakunnansyyttäjänviraston päätöstä olla ottamatta asiaa uuteen syyteharkintaan.

A katsoo, että kyseiset viranomaiset ovat päätöksiä tehdessään jättäneet huomiotta "henkilörekisteriasiakkaan perusoikeudet".

A arvostelee kantelussaan myös työvoimahallinnon "ohjeistuksia" koskien asiakkaita koskevien tietojen kirjaamista työvoimahallinnon rekisteriin.

2 SELVITYS

Pieksämäen työvoimatoimiston toimistonjohtaja B toimitti pyynnöstäni tänne selvityksen ja Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus antoi lausunnon. Ne ovat kantelupäätöksen liitteenä.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

A teki 2.2.2001 Pieksämäen kihlakunnan poliisilaitokselle tutkintapyynnön, jossa hän pyysi tutki-
maan, onko Pieksämäen työvoimatoimistossa syyllistytty johonkin rikokseen tehtäessä hänestä työvoimapalvelulain mukaista työnhakusuunnitelmaa. A katsoi, että hänestä laaditussa työha-
kusuunnitemassa, johon oli kerätty tietoja 16.8.1999 ja 14.11.2000 välisenä aikana, oli sellaisia
kohtia joissa luonnehdittiin hänen olemustaan ja mielipiteitään ja jotka A:n mielestä vaikeuttivat
hänen työllistymistään. A katsoi, ettei työnhakusuunnitelmaa ollut laadittu laissa säädetyin tavoin
yhdessä työnhakijan kanssa ja ettei häneltä ollut myöskään pyydetty allekirjoitusta siihen.

Pieksämäen poliisilaitoksella toimitettiin tutkintapyynnön johdosta esitutkinta 6560/R/149/01, kos-
ka työvoimatoimiston johtajan ja työnhakusuunnitelman laatineen palveluneuvojaa epäiltiin syyllisty-
neen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Asia saatettiin esitutkinnan päätyttyä Pieksämäen kihlakun-
nanviraston syyttäjäsosastolle syyteharkinnan suorittamista varten. Kihlakunnansyyttäjä --- teki

31.5.2001 syyttämättäjättämispäätökset (01/1084 ja 01/1085) molempien rikoksesta epäiltyjen osalta. Hän katsoi, ettei rikoksista ollut näyttöä. A kanteli syyttäjän päätöksistä valtakunnansyyttäjänvirastoon, mutta valtiosyyttäjä --- teki 31.8.2001 päätöksen (303/21/01) olla ottamatta asiaa uuteen syyteharkintaan.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistimen tai muu riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tapahtuma-aikana voimassa olleen työvoimapalvelulain 10 c §:n 1 momentin mukaan työttömällä työnhakijalla oli oikeus yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa laadittavaan työnhakusuunnitelmaan. Työnhakusuunnitelmassa sovittiin työnhakijan työllistymistä edistävistä toimenpiteistä. Työvoimapalveluasetuksen 15 a §:n mukaan työvoimapalvelulain 10 c §:ssä tarkoitettu työnhakusuunnitelma laadittiin kirjallisesti alkuhaastattelun perusteella, ja sitä tarkistettiin määräaikaishaastattelussa. Suunnitelmassa sovittiin niistä palveluista ja toimenpiteistä, jotka edistävät asiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Suunnitelman allekirjoittivat asiakas ja työvoimatoimisto (1 momentti). Työnhakusuunnitelmaan liittyi osaamiskartoitus, jossa koottiin tiedot asiakkaan koulutuksesta, ammattitaidosta, työkokemuksesta ja erityisosaamisesta (2 momentti).

Nykyisin voimassa olevan työvoimapalvelulain 10 c §:n 1 momentin mukaan työttömällä työnhakijalla on oikeus yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa laadittavaan ja yhdessä allekirjoitettavaan työnhakusuunnitelmaan. Työnhakusuunnitelma sisältää asiakkaan palvelutarpeenarvioinnin ja siinä sovitaan työllistämistä edistävistä toimenpiteistä.

3.2.2

Kannanotto

Pieksämäen työvoimatoimiston toimistonjohtajan ja työvoimaneuvojan menettelyn *rikosoikeudellisen* arvioinnin osalta totean, että kihlakunnansyyttäjän ratkaisu olla nostamatta asiassa syytettä on jo ollut valvontaviranomaisen eli valtakunnansyyttäjänviraston arvioitavana. Myös poliisin menettely on jo ollut välillisesti valvontaviranomaisen tutkittavana, koska syyttäjän on ennen syyteharkinnan suorittamista huolehdittava siitä, että esitutkinta on asianmukaisesti toimitettu.

Valtiosyyttäjä --- on ratkaissut asian hänelle lain mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla. Asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että valtiosyyttäjä --- olisi ylittänyt harkintavaltansa tai käyttänyt sitä väärin taikka muutoinkaan menettänyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä.

Suoritettavakseni jää kuitenkin työvoimaviranomaisten menettelyn *virkamiesoikeudellinen* arviointi eli se, miten menettelyä on arvioitava erityisesti perusoikeutena turvatun hyvän hallinnon näkökulmasta.

Etelä-Savon työvoima- ja elinkeskuksen antaman lausunnon mukaan A:n *"palveluprosessissa on tiettyjä valitettavia puutteellisuuksia"*. Lausunnossa katsotaan, että laaditun *"työnhakusuunnitelman sanavalinnat eivät välttämättä ole olleet kaikilta osin tilanteeseen nähden parhaita mahdollisia"* ja että Pieksämäen työvoimatoimiston menettely on ollut puutteellinen myös siltä osin, kun A:ta ei ole pyydetty allekirjoittamaan laadittua työnhakusuunnitelmaa.

Yhdyn lausunnossa Pieksämäen työvoimatoimiston menettelyn osalta esitettyyn kritiikkiin.

Saadun selvityksen perusteella menettelyssä ei kuitenkaan ole ollut kysymys halusta vaikeuttaa A:n työllistymistä tai muusta epäasiallisesta vaikuttimesta, vaan ilmeisesti enemmänkin melko uusia säännöksiä koskevien menettelytapojen vakiintumattomuudesta. Kun menettelystä ei ole myöskään näytetty aiheutuneen A:lle mitään konkreettista vahinkoa katson, ettei kantelu anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan käsitykseni menettelyn virheellisyydestä työnhakusuunnitelman laatimisessa Pieksämäen työvoimatoimiston tietoon.

Totean lopuksi, että minulla ei ole kantelun perusteella aihetta epäillä, että työvoimahallinto olisi rekisteriin kirjaamista koskevia ohjeistuksia antaessaan menettelyt lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa.

Työnhakusuunnitelmaa koskevia säännöksiä on edellä ilmenevin tavoin tämän tapauksen jälkeen täsmennetty. Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskuksen antaman lausunnon mukaan työministeriö on lainmuutosten johdosta "uudelleenohjeistanut" hallintoa muun muassa työnhakusuunnitelmien allekirjoitusten ja arkistoinnin osalta.

3.3

Toimenpiteet

Saatan käsitykseni menettelyn virheellisyydestä työnhakusuunnitelman laatimisessa Pieksämäen työvoimatoimiston tietoon otettavaksi huomioon vastaisen varalle. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Pieksämäen työvoimatoimistolle.

Jäljennös tästä päätöksestä lähetetään tiedoksi myös Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Kantelukirjoituksenne liitteet palautetaan oheisena.